

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. VI. De peccatis Episcopo reservatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

quia raro peccatum referatur idem ab Episcopis, quod à Pontifice, unde poterit eiusmodi usus introduci.

12. Idem dicendum, si quis esset Excommunicatus excommunicatione Pontificia, & Episcopali de eadem re, neque enim absolutus ab Excommunicatione Pontificia, intelligeretur absolutus ab Episcopali, quia existentibus duobus impedimentis, uno sublato, alterum non tollitur, ut colligitur ex cap. *Quarum, de auctorit. & usu pallii*, & ex l. si *Domus, ff. de servit. V.* licet intelligi etiam ab Episcopali, vsu communi sic interpretante, doceat Raguccius, Naldus, alique apud Dianam p. 5. tr. 9. ref. 60. Sed ego etiam de ejusmodi vsu, propter rationem, à me modo dictam, valde dubito.

13. Quæres Secundo. Quod dictum est, remota excommunicatione non remanere casum reservatum in Casibus reservatis, procedit etiam in Casibus illis Pontificiis, qui cum ipsi Pontifici sint reservati, idem tamen Pontifex concessit, ut possint ab Episcopo absolvi, qualis est v. g. abortus foetus animati, & alij quos mox c. 6. §. 1. n. 2. enumerabo.

Respondeo. Salvo meliore iudicio, mihi videtur (nam apud neminem id lego) procedere; nam ij nunel sunt quidem Casus Episcopales, ut ibidem dicam, sed per huiusmodi concessionem non mutant reservationem, quam habent Pontificiam; quare solum sunt reservati, quando, (ut supra dictum est de Casibus omnibus à Pontifice reservatis,) conjunctionem habent cum excommunicatione; unde, ea remota ob ignorantiam, vel ob metum, vel per Absolutionem, non remanebunt Casus reservati, sed poterunt absolvi à communi Confessario.

§. 11. Peccata, seu Excommunicationes Summo Pontifici reservata.

1. **I**n tres Classes ea distribu. Prima continetur in Bulla Cænz. Secunda in quodam Decreto Clementis VIII. Tertia in Constitutionibus aliorum Pontificum.

Duarum priorum summam attuli in Opusculo *Methodi Confessionis*, lib. 3. c. 7. §. 4. à n. 13. Tertiam habes apud Filliuc. *tract. 10. c. 9. n. 2. 13.* Castrop. *Suar. Bonac. & fusi. Duardum. Alter. Sayr. cum de censuris & sexcentis aliis.* Nolo ergo actum agere, sed ad necessaria progredi.

CAPVT VI.

De peccatis Episcopo reservatis.

§. 1. An in Iure sint aliqui Casus reservati Episcopis.

1. **C**ertum est, ab aliisque scis probatum, nullum hodie de facto casum esse reservatum, in Iure, Episcopis, saltem, quia (ut notat Floronus 1. p. de casib. *reserv. c. 1. §. 1. num. 5.*) consuetudine ita servatur. Lege Suarem de poen. d. 29. sect. 3. n. 6. Barb. de potest. Ep. all. §. 1. n. 2. Quint. singul. 1. de poenit. n. 1. Castrop. de poenit. q. 15. §. 2. n. 2. alioque. Eos igitur, pro sua Diocesi, quilibet Ordinarius reservare poterit, quos prudenter ad bonum suarum ovium expedire iudicaverit: vel ii reservari etiam erunt Episcopis, quos de facto propria alicujus Diocesis consuetudo reservavit.

2. Quoniam vero aliquot inveniuntur Casus Summo Pontifici reservati, quos Summus Pontifex concessit, ut ii possint absolvi ab Episcopis, quale est ex Tridentino sess. 24. c. 6. de ref. omne delictum quomodocunque Pontifici reservatum, si sit occultum, & non deductum ad forum contentiosum, & qualis etiam est levis percussio Clerici, inter limites peccati mortalis, ut dicemus in explicatio Excommunicationis, si quis *Suadente*, & qualem etiam esse abortum foetus animati, diximus l. 5. in Decal. cap. 2. §. 4. à num. 7. Quoniam, inquam, hæc ita se habent: Quæritur, an ejusmodi Casus sint Episcopis concessi iure suæ ordinariæ iurisdictionis, & sic

possint, debeantque vocari casus Episcopo reservati, verò sint Pontificii.

3. Sanchez l. 4. in Decal. cap. 54. c. 17. Pontificii non tantum dici, & esse Episcopales, hoc est absolute Episcopis reservati, quia sunt concessi dignitati Episcopali, quæ adeo perpetuo, quod est jam nunc illos esse Episcopos iurisdictionis Episcoporum; Castropalus in Cen. part. 8. §. 1. num. 7. & Henricus l. 6. cap. 14. c. 7. c. 1. remanere Pontificios, quia tales sunt per se Episcopis sint, per delegationem, concessi.

4. Sed vera decisio, utramque sententiam facit concilians, est eos esse vere, & per se Pontificios, non enim per delegationem concessam Episcopis, mutat suam primariam naturam reservationis Pontificiæ, ut supra dixi cap. 5. §. 1. num. 11. Sed tamen possunt tandem modo; & quoad aliquem effectum vocari Episcopales, quia, cum eorum absolutio pontificiæ nexa dignitati, sunt ejus ordinariæ, & per se iurisdictionis. Vi de opinio quæ dicam infra cap. 13. num. 13.

5. Permaximè autem utilis est hæc decisio, cum Confessarius electus per Bullam Cenciæ absolvit Episcopales, toties, quoties, & eodem modo Mandantes extra Italiam absolvent per sua privilegia eisdem Episcopales, & denique ipsi Episcopi per alicui Confessario delegare potestatem absolvendi Casus Episcopales. Si ergo prædicti Casus, de quibus loquimur, absolute remanent Pontificii, nec Bulla Cenciæ, nec privilegia Mendicantium, nec dicti Episcopi delegatio per concessionem Casuum Episcopales, extendent ad illos. At certe se extendent, si excipiantur semper hæresim occultam, propter quam communitatem si sint, ut nos probabiliter sustinemus, tandem modo Episcopales, & iurisdictioni Episcopali, connexi.

6. Dices. Si hi casus sunt jam concessi Episcopis, non autem aliis communibus Confessariis, ergo et ipsi Episcopis reservati. Ergo falsum est, quod dictum est num. 1. de facto non esse alios Casus reservatos Episcopo, nisi in Diocesi specialiter reservatos. Respondeo. Nego primam, & secundam consequentiam. Illi enim casus sunt Pontificii, nec esse tales debent nec, ut num. 4. dixi, naturam reservationis mutare per delegationem, quæ concessi fuerant Episcopis. Quis enim dicat delicta occulta in Cænz. Decretis esse, vel vocari posse casus absolute reservatos Episcopis; & tamen Tridentinum illos ipsi concessit. Ne igitur immisceas hæc duo, Casus reservatos in Iure Episcopis, & Casus reservatos in Iure Pontifici per particularem delegationem ordinatæ. Preterea Episcoporum concessos, ut rectè notavit Flan. part. 1. de casibus reservatis. cap. 1. §. 1. num. 5. Illi per nos cum Doctoribus citatis negavimus dicto modo non autem hoc posterius: quæ differentia, quæ diversam praxim pariat, habebis infra cap. 9. §. 1. n. 6. & 7.

§. II. Quos casus reservare sibi potest Episcopus.

1. **S**ignatè dictum est §. præcedenti num. 1. Episcopis reservare poterit Casus, quos prudenter ex parte iudicaverit, &c. nam Casus reservare cum moderatione debet, ne Sacramenti poenitentiae vltus difficultate datur, quam par est: de qua moderatione extant documenta Sacre Congregationis apud Quæren. l. 1. de reserv. sine. Grassus de casib. *reserv. B. de potest. Ep. all. §. 1. num. 288.* alioque l. c. Et Barbosa quidem bene enumerat casus reservari consuetos, modumque eisdem interpretandi.

2. At quæstio est an ipsi possint peccatum mortale cujuscunque gravitatis reservare? Respondeo, speculativa natura reservationis, posse, quia statim, atque peccatum est mortale, capax est reservationis, ut supra vidimus

CASVS RESERVATI IN PANORMITANA DIOECESI.

1. Raptores Virginum.
2. Prolem suffocantes.
3. Nefandum Sodomia scelus committentes.
4. Paganis mulieribus, aut bestis abutentes.
5. Qui sanctimoniales vel alias mulieres, intra Monasterium commorantes, turpiter alloquuntur, vel turpe quid intendant, aut tractant.
6. Sortilegium operantes, veneficia, superstitionesque exercentes, & quolibet Sacramento, vel Sacramentali ad id abutentes.
7. Literarum, ac Sigilli Archiepiscopalis, & ejus Curia falsarii, & qui literas, & scripturas Archivii, vel furto arripiunt, vel quovis modo mutilant, aut deturpant, ut integrè legi nequeant.
8. Notarii, qui legata, ad pias causas facta non denuntiant.
9. Clerici ad quoslibet ordines per saltum vel furivè promovi.
10. Bonorum Ecclesiasticorum invasores.

I. Raptores Virginum.

1. Qui igitur rapit puellam, vel viduam, vel vxorē fatam, quamvis ex dictis, lib. 2. *metb. Con. cap. 7. §. 9. & 1.7. in Decal. cap. 6. §. 1. & 2. Raptum committat*, hic non comprehenditur.

Nomine autem Raptoris ex ordinaria significatione hujus criminis, intelligitur committens Raptum, vnam ex speciebus luxuriæ. Ad hujusmodi autem Raptum, ut ibidem explicuimus, tria requiruntur, Vis illata, Finis inhonestæ libidinis, Abductio in alium locum; Quoniam ergo ibidem diximus, constitui Raptum siue vis illata sit ipsi virgini, consentientibus parentibus, vel iis, sub quorum cura vivit virgo, siue sit illata consentiente ipsa virgine, prædictis non consentientibus, ideo hic consequenter dicendum est, esse casum reservatum, quocunque ex iis modis Raptus committatur.

2. Præterea, Diximus aliquanto superius, peccatum, quod reservatur, nisi quid aliud exprimat, debere esse in illo genere completum. Iam quæro, ut Raptus virginis hic Panormi reservatus, oportetne, ut sit per copulam consummatus? Respondeo, non oportere. Ratio est, quia ut dicto 1.7. in Decal. c. 6. §. 2. num. 10. docuimus, Raptus satis consummatur per ipsam abductionem ad finem libidinis. Ita Sancti. 1.7. de matr. d. 12. n. 7. Less. l. 4. cap. 3. num. 66.

Nomine Raptoris non intelligitur hic quasi habitus, licet rapiens, sed etiam ille, qui, vel semel rapit, ejusmodi enim est loquutio Doctorum, cum agunt de Raptu, etiam si semel committatur.

II. Prolem suffocantes.

1. Occidi potest proles, Primò, per abortum sceleris animati (nam si nondum est animatus, non dicitur saltem proprie, proles.) Secundò, per suffocationem, quæ fiat dum in eodem lecto infans ponitur cum nutrice, vel Matre, ibique opprimatur ab ipsis, periculum adgrentibus, & non curantibus. Tertio, per suffocationem ejusdem infantis de industria factam, ut si mater suam prolem volens occultare ex adulterio genitam, eam suffocet. Quarto si infantem vulnerando, vel eidem venenum propinando, quamvis non suffocando, ipsum occidat. Quintò, si filium iam grandisculæ ætatis, seu iam adolescentem ejus mater, vel pater suffocet, seu alio modo interficiat. Querimus iam, an commissum hoc crimen singulis prædictis modis casus sit reservatus.

14. Respondeo. Si reservatos hos omnes modos reservare voluisset, dixisset sanè se reservare abortum, occisionem filii, vel ejusdem homicidium, vel quid simile: nunc vero, cum meminerit solum suffocationis, puto, salvo meliori iudicio, solum aliquos ex dictis voluisse

F. compre

at, specata Summi Pontificis dispositione, aliud est dicendum de Episcopis, aliud de Prælati, seu Capitulis Regularium.

3. Aio igitur Primò, Episcopos, seu Ordinarios licite non posse. Explico id, afferendo ea, quæ docet de hære Quint. sing. 8. de panit. n. 5. Is enim cum attulisset verba Trident. asserentis, posse sibi Episcopos atrociora quædam, & graviora crimina reservare, cumque etiam protulisset S. Cong. & Clem. VIII. monitionem, qua Episcopi admonentur, ne in Casuum reservatione modum excedant, sed reservent sibi atrociorum tantum, & graviorum criminum absolutionem, addit in 4. Si sit reservatum furtum, vel detentio Decimarum, quando quis furaretur, vel retineret ex Decimis duodecim, vel quatuordecim argentes, neminem dicturum, hunc atrox, & grave crimen commississe, cumque esse atrocissimum latronem, & sacrilegium gravissimum. Et paulo post. Quantitas ergo, (ait) duodecim argenteorum, licet sufficiens sit ad mortale, non tamen ad reservationem prudenter in Diocesis facienda, cum ad hanc requiratur gravitas valè considerabilis, & atrocitas. Hæc ex illo. Vnde rectè à nobis dictum est, Episcopos ex dispositione Pontificis, fuisse limitatos ut non reservarent quodcumque peccatum mortale, sed tantummodo atrox, & grave.

4. Quid autem, si non gravia referent, reservabuntur valde? Respondeo, Sylvester, & Henríquez, quos refert, sequiturque Suarez apud dictum Quint. l. c. n. 7. validam esse dicunt ejusmodi reservationem, licet, quia potius in destructionem quam in ædificationem ea tendere, illicitam. At Sotus, & Richardus, quos refert, sequiturque Vasquez apud eundem, nec validam dicunt, nec licitam, quia Episcopi carent ea jurisdictione; cum Pontifex ipsis illam limitaverit (ut num. 1. dictum est) in dispositionibus Tridentini, Sacre Congregationis, & Clementis VIII. Mihi placet opinio Suarez, quia in dictis dispositionibus, quas ad verbum affert. Quintanilla, *loc. cit.* nullum verbum est, siue irritans factum, siue jurisdictionem tollens.

5. Hæc quæstio, si rectè advertis, non est eadem, sed solum similis illi, de qua egimus supra cap. 2. num. 3. ibi enim actum est de reservatione omnium, vel majoris partis delictorum, hic agimus etiam de vnicò, si ex aliquo capite non sit atrox, nec sit notabiliter grave.

6. Aio Secundo, Prælatos, cum Capitulis Regularium posse, & valide, & licite peccatum mortale quamvis non tam atrox reservare, juxta id quod ipsi bonum, & utile pro suis Religiosis prudenter judicaverint. Ratio est, tum quia in præcedentibus dispositionibus solum loquitur est cum Episcopis, tum quia idem Clemens id concedit Regularibus, dum in Catalogo Casuum, quos sibi reservare ipsi possunt, aliqua peccata inserit, mortalia quidem, sed certè non admodum gravia, quæle est, proprietates contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale, furtum de rebus Monasterij in ea quantitate quæ sit peccatum mortale, lapsus carnis voluntarius opere consummatus. Accedit & ratio disparitatis: Regulares enim profitentur perfectionis statum; unde graves semper iudicatur peccatum ipsorum quam iudicant, illud quod committunt sæculares, qui statum illum perfectum non profitentur.

§. III. Peccata hodie reservata Archiepiscopo Panormitano.

Quilibet Diocesis proprios solet statuere Casus reservatos, quos omnes recensere nostrum non est, satis igitur nobis, superque erit, si nostræ Panormitanæ Diocesis casus reservati in vltima Synodo anni 1652. propósitos, hic additis nonnullis notulis offeramus.

comprehendere, nempe quando mater, vel alia, aliisve (neque enim Synodus dicit suam prolem, sed absolute, prolem) infantem ex eo, quod in eodem lecto decumbat, opprimit modo dicto, vel quando quis prolem statim natam, ne appareat suffocat, seu occidit: hi enim sunt in loquutione communi proles suffocatores, id est qui vel opprimunt in lecto, vel faciunt, ut proles non appareat; alia enim sunt meta homicidii.

Dixi *seu occidit*, nam si quis prolem statim natam alio modo interimat, & non per materialem suffocationem, puto propter rationem dictam, esse peccatum hic reservatum.

Nefandum Sodomia scelus committentes.

15. Nos cum communi sustinimus (quidquid dicat Bordon, cum aliquibus in *conf. regul. ref.* 48. *quasi. 5. num. 2.*) tum agentem, tum patientem esse Sodomitam. Hic igitur uterque comprehenditur, vide quae dixi *lib. 7. in Decal. cap. 7 §. 6. num. 3.* ubi tamen solum agentem incidere in reservatum, nisi major expressio fiat, falsi sumus esse probabile. Debet autem esse actus consummatus, id est cum effusione seminis in vase praepostero: secus, quamvis esset Sodomia attentata, & inceperat fuisset copula in vase praepostero, sed deinde, extra effusum fuisset semen, non erit hic reservata, quia, ut supra diximus, peccatum reservatum debet esse actus in eo genere, quo reservatur completus. Praeterea, quoniam femina cum femina congregiens non committit verè, & propriè Sodomiam, nam Sodomia est congressus consummatus inter masculos in vase innaturali, nec subiacet huic reservationi. Idem dic de viro congregiente cum femina in vase non naturali.

16. Quod si femina cum femina in vase praepostero, in quod effundat semen congregiatur (quod fieri possibile potius est à nobis propter modestiam supponendum, quam inquirendum) esse veram Sodomiam docet Mazzuchellos *apud Dio. p. 7. r. 1. 2. ref. 13.* sed non assentior, quia non est perfecta Sodomia, sed imperfecta, ut diximus dicto §. 6. quare consequenter dicendum erit, non esse hic reservatam.

17. De impubere non placet indistincta doctrina ejusdem Bord. *ibid. ref. 38. g. 1. 1. num. 18.* dicentis, impuberem non subjacere huic reservationi, quia regulariter non seminat, atque adeo non effundit semen intra vas alterius, non inquam, placet, debebat nimis castigatius loqui, & sic distinguere, Impuberem, si non seminet, non committere propriè Sodomiam, si vero seminet, quod certe saepissime, ante decimum quartum annum pubertatis, malitia supplente etate, evenit, Sodomiam veram committere, & consequenter in casum incidere reservatum.

18. Denique quia hic casus reservatur in nostra Synodo sub hac forma *committentes*, non vero sub hac *exercentes*, non possumus dicere, illud non esse reservatum, nisi frequenter fiat; non possumus inquam, siquidem, & qui semel sodomita est, dicitur committere Sodomiam scelus.

19. Paganis mulieribus, aut bestiis abutentes.

19. Sustinui *lib. 7. in Decal. c. 1. §. 1. n. 6.* congressum cum muliere pagana, hoc est infideli, seu non baptizata, non differre à speciebus aliis luxuriae: hic tamen, propter ejus peculiarem, licet non essentialiter diversam deformationem, merito à nostra Synodo reservatur. Non baptizata, dixi, non ergo reservatur congressus cum haeretica, vel cum schismatica baptizata, haec enim non sunt paganae.

20. Quid de congressu feminae baptizatae, cum homine infideli, vel de masculino Fidei congregiente cum puero non baptizato? Respondeo. Neuter est casus reservatus, quia, ut supra vidimus, stricta est in lege reservatorum facienda interpretatio; si ergo reservatio est

contra viros abutentes mulieribus paganis, non est tendenda, ut sit contra mulieres abutentes viros paganos, stat major, vel aequalis peccati gravitas; in istis enim non semper attenditur ad majorem, vel minorem criminis gravitatem, sed sapienter ad reputandum aliquorum gravium criminum frequentiam, vel ad evitandum scandalo publico, quod ex illis oritur, quid simile.

Propter eandem rationem licet concubitus cum homine, sive succubo, sive incubo, sit major peccatum quam concubitus cum bestiis, tamen hic solum hominum abusus, qui solet esse frequentior, non vero Daemonum, reservatur.

V. Qui Sanctimonialia, vel alias mulieres intra Monasterium commorantes turpiter alloquuntur, vel turpe quid intendunt, aut tractant.

21. Comprehendit hic casus cum ipsa Monasteria, tum novitias, tum educandas, tum qualescumque vxoratas, quae forte, propter aliquam necessitatem, intra Monasterium degunt. Patet haec ex verbis (vel alias mulieres.)

Praeterea, qui turpiter, id est de rebus obscenis praedicis aliquot sine intentione vicerius progrediendi, etiam si de turpibus aliorum actibus, v. g. de amoribus agit, ut item, qui quamvis indifferenter etiam spirituales sermones habeat cum illis, concubinat cum intentione mortali aliquid turpe, sive expulsum, sive osculum, sive tactum committendi; immo in sola morosa delectatione sistendi in eadem electione incidit: Ratio est manifesta: quia haec, vel turpia vel intendunt turpia.

Neque obstat, Peccatum, ut reservetur, de heresi, & ex objecto, grave exterius, ut diximus *supra. num. 13.* qualis non est indifferens haec vel spiritualis curatio, quamvis ex prava intentione facta; Non inquam, quia hic adest expressa reservatio velumtibi supponebatur non esse: & ex alia parte hunc statum non fuisse ab Episcopis ablatum, nuper dicitur *eodem c. 6. §. 2. n. 4.*

22. Animadvertendum insuper est, et alia Constitutione ejusdem Synodi adesse excommunicationem reservatam contra illos, qui absolute alloquuntur Moniales vel existentes in Monasterio, idque sine licentia, ut enim habetur in Constitutionibus Synodicalibus *anno 1654. c. 7. n. 161. p. 4.*

Quoniam circa accessum ad Moniales, tamquam quid, nostri regimini initio, edita praemissa, in quibus, eorum formam sub paucis initiis statim praescriptis observari praecipimus, & speciatim partem communicationis, in edictis latam contra aliquos, licentia cum Monialibus, ipso facto ipsoque perirent, nobisque reservatam, deinde indicimus, ut novamus.

Dixi autem etiam in Monasteriis existeres, quia etiam edictis comprehenduntur etiam, & hi, ubi constitur forma dictarum licentiarum.

23. Iam vero tres in hoc Casu reservato, de quibus quimur, se se offerunt difficultates. Prima, cum tractet alia crimina, v. g. agit cum Moniali de heretico patrandi, de furto, &c. incurrit in hunc casum reservatum?

Respondeo, non incurtere, quia haec, &c. sunt, quamvis gravissima crimina non veniunt in eorum loquutione sub nomine turpium: Turpia enim sunt ea, quae pertinent ad Venerem, seu ad praeterfextum.

24. Secunda difficultas. An hic deum pariter tractet? An scilicet qui duo, vel tria verba obscenitatis Moniali loquatur, incidat in reservatum, potius, quam si peccaverit mortaliter, ut semper ex dictis, hic legendum est.

25. Respondeo. Querit Verric. tr. 8. q. mor. 66. n. 32. quando Episcopus excommunicat, quomodo cum colloquens cum Monialibus, excommunicationem incurrit ille, qui duo verba obscena cum prava intentione colloquitur, & Respondet incurrere, quia tunc ratione qualitatibus verborum, haberetur materia gravis, prout docet, ait, Thomas del Bene, & Merolla. At oppositum Respondet Bord. apud eundem Verric. dicens, ad incurrendam dictam excommunicationem, non sufficere quatuor verba, etiam obscena, quia materia quæ non est gravis, sed non est apta ad incurrendam tam gravem poenam, qualis est excommunicatio.

Vtraque sententia videtur probabilis, vnde in casu nostro utrumque erit probabile, nimirum colloquentem duo, vel tria verba mortaliter turpia cum moniali incidere, & non incidere in Casum reservatum; quamvis si indifferentia alloquatur per unum miserere, & aliquid amplius in sententia Dianæ p. 3. tr. 2. ref. 48. vel per unum quadrante horæ in sententia ejusdem Verric. l. c. n. 31. magis apparenter, effugisset excommunicationem, quia tunc ex qualitate verborum, & parvitate tam angustii temporis, non fuisset materia gravis. Verum, quod dictum est de horæ quadrante, nunc expendere proprius locus non est. Certè, non esse consulendum iudico.

26. Tertia difficultas, an qui verba obscena loqueretur cum Moniali, nihil illa respondente, incurreret in casum reservatum? Respondeo. Inquiro à te si quis postea excommunicatione contra colloquentes absolute cum Monialibus, ipse solus loqueretur, nihil respondente Moniali, incurreret is in excommunicationem? Respondet, esse duas sententias. Nonnulli enim cum Vidal. tit. de Mon. inq. 4. n. 25. Januario de casib. reserv. ref. 29. Th. del Bene de Imm. c. 14. dub. 5. §. 3. num. 4. Graff. in quibusque casibus l. 2. c. 5. num. 1. aliisque negant quia solum loquens non dicitur colloqui. Nonnulli cum Merol. p. d. 1. c. 2. num. 607. affirmant, quia ex communi usu, idem sunt alloqui, seu loqui cum alio, & colloqui. Cum ergo utraque hæc sententia sit probabilis in casu excommunicationis imposita in illa Diocesi, sub illa voce colloquentes, quamvis affirmans, indicetur probabilior, idem tibi videbitur dicendum in casu nostro reservationis, imo & in casu excommunicationis allatæ à nostra Synodo de loquutione cum Monialibus, sine licentia. Nihilominus in nostris casibus, tum reservationis, tum dictæ excommunicationis, dico, semper adesse reservationem, & excommunicationem, etiam nihil respondente Moniali. Ratio ducitur à verbis Synodi, quæ non dicunt, colloquuntur, sed alloquuntur; alloquitur autem quis, etiam si nullus respondet; Idem enim est alloqui, ac loqui cum alio, si, vel primis labiis Latinitatem attigisti. At in omni rigore direxis loqui cum alio, etiam illo nihil respondente, sed tamen ad eam locutionem attendente.

27. Illud etiam certum habet ipsam monialem audientem ejusmodi turpia, sed nihil respondentem, quamvis peccet si cooperetur voluntariè audiendo cum loquente, tamen non incidere in Casum reservatum. Ratio est quia in verbis reservationis dicitur, reservari peccatum, quo quis turpiter alloquitur Moniales, non vero peccatum, quo Moniales audit alios turpiter loquentes.

28. Illud item certum habeo, si Monialis turpiter responderet, immo si etiam ipsa inciperet turpiter loqui cum Sæculari, non incurrere in hunc casum reservatum, quia in verbis reservationis dicitur reservari peccatum, quo quis cum Moniali loquitur obscenè, nihil autem dicitur de ipsa Moniali turpiter loquente cum Sæculari.

29. Quid si Monialis turpiter loquatur cum alia Moniali? Respondeo. Certum mihi videtur, incidere in reservationem, quia verba reservationis absolute pronuntiant de omnibus, qui Sanctimonialibus turpiter alloquantur.

30. Neque obstat illud, qui, masculini generis, non obstat, inquam; nam novum non est in iure, sub nomine

Part III.

masculino, intelligi, & fœmininū, nisi ex subiecta materia astringatur loquutio ad masculos. Lege Gloss. in C. eos, qui Clementi p. de sepul. & Alterum, l. 1. de cens. d. 14. c. 1. col. 3. qui docent, dum Pontifex excommunicat eos, qui sepeliunt, excommunicatum (utique vitandum) in loco sacro, comprehendi & mulieres; probatque ex eo, quod sub dictione qui, continetur dictio, quæ, quia Masculinum concipit fœmininum. Ita etiam Glossa in C. General. V. Universos, de elect. in 7. & ducitur argumentum ex C. si quis suadente 16. q. 1. omnesque apud Leand. de excom. d. 7. q. 13. Et certè in casu hoc nostro, patet ex inconvenienti, nam secus sequeretur, Sæcularem mulierem, colloquentem turpiter cum Moniali, hic non comprehendi, quod nemo diceret.

Si quis ad Moniales turpia scriberet, non puto, eum incursum in casum hunc reservatum, quia scriptio non est propriè loquutio; An incurrat ex vi illius verbi trahant, alia est consideratio.

V I. Sortilegium operantes, & Magicas artes, veneficia superstitionesque exercentes, & quolibet Sacramento, vel Sacramentali ad id abutentes.

31. Tres hic adsunt clausulæ. Prima, Sortilegium operantes, quare etiam, qui semel per sortilegium, utique mortale, peccat, subiacet reservationi, quia iam operatur sortilegium.

32. Hoc autem delictum est illud, quo quis per fortes inquirat ea quæ sunt illi abscondita. Quoniam autem dictæ fortes, aliæ sunt consultoriæ, aliæ divinatoriæ, aliæ divinatory, & primas quidem, ac secundas aliquando esse licitas, nunquam vero tertias, docet S. Thomas. 1. 2. q. 95. ar. 8. Quintanad. de pæn. sing. 4. Ideo non omne, & quodcumque sortilegium, sed illud, quod est mortale illicitum, erit casus reservatus.

33. Secunda clausula Magicas artes, veneficia superstitionesque, utique mortales exercentes. Cum ergo, qui semel hæc peccat non dicatur hæc exercere; Ideo, ut ea sint reservata, frequentiam superaddendam esse, puto, quæ frequentia sit à prudenti viro decernenda. Confirmo ex paritate, ducta à pœna suspensionis ab exercitio Ordinis privationisque omnium beneficiorum, & dignitatum, lata à Pio V. contra Clericos Sodomiam exercentes, nam propter hoc verbum exercentes communiter Doctores apud Dianam p. 2. tr. 12. ref. 65. docent, bis, aut ter Sodomiam committentem, non incidere in prædictas pœnas, sicuti neque dicitur v. g. Mercator, qui bis, vel ter Mercatoriam agit; Ita igitur in casu nostro; An omnes superstitiones hic reserventur expende ex doctrina quam habet Th. Hurt. p. 1. Ref. Mor. fol. mibi 290.

34. Tertia clausula, quolibet Sacramento, vel Sacramentali abutentes. Quia ergo etiam, qui semel aqua benedicta v. g. abutitur, dicitur abuti Sacramentali, ideo non effugiet ex singularitate criminis reservationem. Abuti autem hic significat illud quodcumque peccatum, quod quis committit usurpando Sacramenta, vel Sacramentalia cum gravi peccato circa prædicta, id est circa sortilegia, magiam, veneficia, superstitiones, hoc enim indicat illud, ad id abutentes.

V II. Litterarum, ac Sigilli Archiepiscopalis falsarii, & qui literas, & scripturas Archivii, vel sacro arripunt, vel quovis modo mutilant, aut deturpant, ut integrè legi nequeant.

35. Percurre separatim prædictas clausulas.

36. Prima clausula, Litterarum, &c. falsarii. In Bullæ Cœnæ, & in Cap. Falsariorum de crimine falsi, excommunicantur falsarii litterarum Apostolicarum. Ad hujus ergo Constitutionis instar, nunc Archiepiscopus Panormitanus reservat crimen, quo falsæ redduntur litteræ Archiepiscopales, quare proportionaliter ad ea, quæ de illa excommunicatione Pontificia decernunt Doctores, erit loquendum de hoc nostro casu reservato. Hinc, cum non sit excommunicatus in Bulla Cœnæ qui falsificat literas, emanatas à Delegatis, vel Officialibus

F 2

Papæ

Papæ, nec qui falsificat ut ego puto, litterarum Apostolicarum copias rescriptas, & in sententia aliquorum, nec qui emendat merum errorem Grammaticæ, & similia, videnda apud Fill. l. 16. cap. 8. num. 190. *Suar. Alter. Alio. que apud Leand. de excom. d. 15. a. quest. 9.* Vero idem est in casu reservato hoc nostro, respectu litterarum Archiepiscopaliū.

Ad casum autem hunc reservatum non requiritur copulativè hæc tria facere, puta, litteras, & sigillum Archiepiscopi, & sigillum ejus Curie falsificare: satis erit, si quodcumque ex his fiat, ita enim colligitur ex fine intento ab Archiepiscopo, qui est, ut pure & sine falsitate Archiepiscopales litteræ legantur.

37. Sed eritne ex his falsarius ille, qui sigillum novum Archiepiscopi, vel ejus Curie effigeret, illoque uteretur? Respondeo. Fore, puto, quia si id non est falsare sigillum, quidnam erit.

38. Quid, si quis efformaret, seu fingeret litteras Archiepiscopales ex integro, essetne falsarius litterarum Archiepiscopi? Respondeo. Pari modo puto. Falsitas enim, quæ hic prohiberi intenditur non necessario supponit veras litteras, quæ deinde temerentur, sed est omnis falsitas, quæ nocet veritati litterarum Archiepiscopaliū. In Bulla Cœnæ Domini excommunicantur falsificantes litteras Apostolicas, & deinde, in alia clausula, excommunicantur ii, qui falso fabricant easdem Apostolicas litteras. Vnde videntur hæc duo crimina esse diversa, nec posse inferri, reservato uno, reservari utrumque, & consequenter cum in nostra Synodo solum reserventur falsarii, qui idem sunt, ac falsificantes, non verò reservantur ii, qui de novo falso fabricant, videtur non esse verum, etiam hoc incidere in casum reservatum.

Nihilominus ego puto, in dicta Bulla Cœnæ id ad maiorem declarationem expressum sic fuisse, nam ceterum dico, posterius crimen includi omnino in priore, quod confirmo ex doctrina Alter. d. 6. in Bull. Cœnæ. l. 5. c. 3. V. Quare qui expresse docet, falsam fabricationem ex integro Bullarum Apostolicarum esse crimen falsi.

39. Quid denique, qui litteras hujusmodi omnino lateat, inciditne in casum reservatum? Respondeo, Fill. tract. 16. c. 18. num. 190. notat in Bulla Cœnæ non ex eo, quod falsarius excommunicatur, excommunicari eum, qui litteras Apostolicas dilacerat: diversa enim satis sunt lacerare, & falsificare: scriptura enim lacerata ex omni parte, & omnino, non potes abuti, potes falsificare: ita igitur quoad reservationem in casu nostro.

40. Secunda clausula, *Qui litteras, & scripturas Archiepiscopi furto arripunt* utique Archiepiscopi, vel Archiepiscopalis, ejusque Curie, de quibus immediate antea fuit loquutio: furto autem arripit, etiam qui violententer per rapinam auferit, rapina enim præter violentiam involvit etiam malitiam furti.

Non dubito tamen hic, posse esse levitatem materiæ: Quid enim, si quis furetur paginam quampiam nullius, vel levis momenti? is certe, sicut non peccabit mortaliter, sic neque reservatione afficietur.

41. Tertia clausula, *Qui quovis modo mutilant, aut deturpant, ut integrè legi nequeant*, mutilare hic, aut deturpare; non est idem, ac omnino dilaniare, seu lacerare: sicut enim, qui hominem mutilat, non dicitur hominem occidere, sed aliquod hominis membrum amputare; sic non dicitur mutilare, aut deturpare scripturam is, qui omnino illam dilaniat, ita ut usui amplius esse non possit, sed qui ex scriptura aliquam partem abscindit, vel nihil abscindendo ita deturpat, ut integrè non possit legi. Dico igitur, in hac clausula reservari casum, quo quis scripturam prædictam mancam, & mutilam reddit: nam casum, quo quis eam ita dilacerat, ut usui esse nequeat, hic non reservari probabiliter docui 39.

VII. Notarii, qui legata ad pias causas falsa non denunciant.

42. Hæc clausula supponit, Notarios mortaliter pec-

care, dum ejusmodi legata non denunciant, sicut non incident in casum reservatum, at unde est, ipsi in hoc peccent? Respondeo, peccant et eo, si five non observant hoc ipsum præceptum, quod constituitur in hoc casu, qui nunc reservatur, five non observant peculiare præceptum in nostra Diocesi, si Notarii impostum; sic enim habetur in postrema Panorm. Ann. 1652. p. 4. n. 24.

„Notarii vero penam excommunicationis incidunt, nisi in singulis Testamentis, Codicillis, & legatariis, & in singulis, intra tres menses notis debeat, propriam ipsorum manu signatam, in quibus causis pias, vel in rei male parte, sua alia, & furti satisfactionem quemadmodum legatur.

43. Porro hic duo adverte. Primo latus præceptum, quam clausulam reservationis, de qua loquimur, præceptum enim comprehendit quodcumque legatum, tum ad causas pias, tum in satisfactionem ablata, aut furti; in reservato solum loquimur de legatis ad pias causas: quamvis enim legata ad satisfactionem rei ablata, & furti, vocari possint legata ad pias causas cum tam signatè Legator in hoc præcepto sub pena excommunicationis, solum mentionem legatorum ad pias causas, ideo strictè (ut debemus supradictis) id interpretando, satis prohibetur salvo meliori iudicio, possumus, solum hæc legata causas pias, voluisse legislatores reservare.

44. Animadverto Secundo, excommunicationem hoc præcepto Synodi Notariis indicam, videntur communicationem ferendam, illud enim, parum communicationis indicimus, non solet significare communicationem late sententia, ex doctrina Suar. l. 1. c. 11. n. 12. Avilæ de censur. p. 2. c. 2. d. 7. n. 1. passim aliorum.

45. Verum hinc emergit molesta difficultas, sententia non ignobilium Doctorum præceptum sub sola pena excommunicationis ferende, non habet signum obligationis sub mortali. Si ergo Notarius non obligatur sub mortali ex vi talis excommunicationis, ad denunciandum legata, qua ratione erit casus reservatus denunciationis omisio, cum non referatur nisi peccata mortalia.

Dicam, quod sentio, in hunc modum. Verum communicationem ferendam non esse ex se signum talis obligationis, de qua re nos agimus l. 2. de l. Missæ, c. 1. §. 8. at hoc dicitur, concediturque plus ex verbis Legislatoris colligatur. Cum igitur nostra Legislator ex una parte imponat præceptum Notariis sub pena excommunicationis ferende, ex altera idem Legislator dicat, se velle peccatum, quod Notarius committunt, dum non denunciant esse reservatum colligitur velle, illam inobedientiam esse gravem, mortalem, quia sine hac gravitate reservatio, ut sæpe dictum est, consistere non possit.

I X. Clerici ad quoscunque Ordines per saltum, vel per promotionem.

46. Clericus, qui ordinatur per saltum, id est, incipit Ordinem superiorem, non recepto prius inferiori suspenditur in Iure ab Ordine sic recepto. Videtur unic. de Cleric. promoti per saltum. Rursus, qui incipit, Episcopo non approbante, promovetur, id est, per aliquos irregulares fit, primo, & excommunicatur. Sic habent Suar. de censur. dist. 42. c. 3. n. 5. de irreg. d. 7. §. 3. p. 4. n. 6. Castrop. p. 6. d. 6. p. 1. n. 1. Hæc igitur duo delicta reservantur in prædicta clausula.

47. Sed quæ actiones comprehendit hæc reservatio? Respondeo, furtiva promotio multiplex esse potest. Primo si Ordinandus, decipiat Episcopum simulando ætatem sufficientem. Secundo, falsis de patrimonium. Tercio, litteras dimissoriales fingenda. Quarto, absque notitia, & voluntate Episcopi ordinari.

cum aliis promovendis se ingerendo, Ex his modis propriè furtiva susceptio est hoc quarto modo: Illud enim furtiva, significat clanculum, susceptionem, ita ut sine scientia ordinantis, quis consocietur cum aliis ordinandis, & sic, nesciente, & consequenter nōtente, & approbante Episcopo, ordinetur: Cateri tres præcedentes modi potius dicuntur dolosæ susceptiones, solum largè dici possunt furtivæ: in illis enim decipitur quidem Episcopus, sed non propriè, modo furtivo, & occulto, ut in quarto. Quemadmodum igitur Doctores cum Suarez, d. 42. de censuris sect. 3. num. 6. P. Bardi in sect. leg. 7. q. 10. citans Layman, Syrr. G. Hurtad., communiter doceant, penam latam in Sacris Canonibus contra furtivè promotos, esse solum contra hanc quartum modum, ita dicendum esse in casu nostro, censuræ, cum in utroque casu sint stricte verba interpretanda.

48. Quæres, de quibusnam Ordinibus hic loquutio est: Respondeo. Cum prima tonsura ex communi sententia Ordo non sit, ut habes apud Doctores citatos à Castrop. l. c. de ord. d. un. p. 1. n. 4. citante Vasq. Coninch. Layman aliisque, ejus furtiva susceptio non erit casus reservatus. At vero, quia Minores Ordines sunt, (definit enim Tridentinum sess. 23. cap. 2. & cap. 22. Ordines septem esse in Ecclesia, Sacerdotii, Diaconatus, Subdiaconatus, quatuor Minorum Ordinum) Ideo eorum furtiva susceptio casus erit reservatus.

49. Dices, at Minores Ordines ex sententia Vasquez, aliorumque non sunt Sacramenta, ergo neque propriè, & verè Ordines. Respondeo Primò, Minores Ordines esse Sacramenta, tenet communior sententia, quam docet S. Thom. sequiturque Castrop. l. c. p. 3. n. 4. citans S. Th. Bellam. Con. aliosq; Respondeo Secundò, licet Minores non essent Sacramenta, non propterea negari debet esse propriè Ordines: Ad hoc enim, ut Minor sit propriè Ordo, facis est, si ille sit potestas quædam moralis relativa ad aliquod Ministerium Altaris, quæque Ordinarum constituit in gradu superiori, comparatione ministrorum Ecclesiæ, nec solum comparatione aliorum Fidelium, quod solum facit prima tonsura, cum Minores faciant, etiam comparatione ipsorum ministrorum Ecclesiæ, quales sunt ipsi tonsurati? lege Castrop. loc. cit. Cum ergo noster Legislator dicat (quoscunque Ordines) Minores autem omnium consensu, propriè Ordines sunt, quamvis non sint, in aliquorum opinione, Sacramenta, illos etiam comprehendere voluit Legislator.

X. Bonorum Ecclesiasticorum Invasores.

50. Bona alia sunt stabilia, mobilia alia, unde lex hæc videtur extendi ad eos, qui alterutra rapit. Verum, salva meliore sententia, quia propriè, & stricte loquendo (ut hic ex supradictis loquendum nobis est) non dicitur quis invadere bona mobilia, v.g. pecuniam, vestem, & similia, sed furari, rapere, tollere, usurpare, nam invadere propriè est de bonis stabilibus, & significat in prædium, in feudum, in domum possidenda, se se immittere: jdeo mihi videtur, hic non comprehendere, nisi invasores bonorum stabilium.

Confirmo, quia in Bulla Cœnæ num. 17. excommunicantur qui usurpant fructus, redditus, & proventus ad Sedem Apostolicam, & quascunque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiæ pertinentēs, & n. 20. excommunicantur invadentes, destruentes, occupantes, & detinentes, in totum, vel in partem, Regna, Civitates, Terras, & loca ad Romanam Ecclesiam pertinentia. Vides igitur n. 20. ubi agitur de bonis immobilibus usurpati verbi invadendi, nō vero n. 17. ubi agitur de mobilibus.

51. Nomine autem Ecclesiasticorum bonorum, intelligea bona, quæ sunt Ecclesiæ, unde bona patrimonialia hic non includi, nequaquam est dubitandum. Dubitari tamen posset de bonis patrimonialibus, ad quorum titulum quis est ordinatus. An scilicet is, qui dictum patrimonium invadit, incidat in reservatum?

52. Respondeo, non incidere. Hujus autem responsionis ratio tota pendet ex solutione illius quæstionis. An

Par. III.

bonum quodcunque stabile, statim, atque sit patrimonium Ordinati, fiat bonum propriè Ecclesiasticum? Profecto, cum agitur de rebus Ecclesiasticis non alienandis, querunt DD. an sub prohibitione Trid. sess. 23. c. 11. reserv. & in Extra. Ambitiosa, de reb. Eccl. non alienand., ne bona Ecclesiastica alienari possint, includatur dictum Ordinati patrimonium: & resolvunt communiter, non includi, ut rectè notat Bonac. l. p. d. 2. de reb. Eccl. non alienand. q. un. p. 2. n. 28. sine, quia Extravagans Ambitiosa, (quam Tridentinum confirmat) expresse loquitur de bonis immobilibus, & mobilibus pretiosis, Deo dicatis. Porro ex hac doctrina vides, ut aliquod sit bonum Ecclesiasticum, debet esse dicatum absolute Deo: quare cum dictum patrimonium non sit dicatum immediate Deo, vel Ecclesiis sed solum in alimentum temporale Ordinati; absolute, & propriè Ecclesiasticum non erit. Adde, dictum Patrimonium, mortuo Ordinato, redire sine alia licentia ad pristinum statum, quod certè non posset si esset propriè bonum Ecclesiæ. Vera igitur est nostra Responsio, invadentem bona prædicti patrimonii, non incurrere in casum reservatum, quia non invadit bona simpliciter, & absolute Ecclesiastica.

53. Dices, at dictum patrimonium non potest alienari ab Ordinato, sine Episcopi licentia, donec aliunde habeat Ordinatus, unde vivat: ergo est bonum Ecclesiasticum Respondeo. Nego consequentiam. Ratio enim, cur non possit alienari, non est, quia sit Ecclesiasticum bonum, sed quia ex peculiari lure Tridentinum sic statuit, ut scilicet viventi Ordinato congrua alimentum non desint. Rectè ergo Marchinus de ord. tr. 2. p. 6. c. 7. diff. 12. quando ex probabiliori sententia, docet, bona patrimonialia, ad quorum titulum quis est ordinatus, non subjacere gabelis, nec collectari posse nō dicit, quia hæc sunt bona Ecclesiastica, sed quia privilegio bonorum Ecclesiasticorum gaudent, cur autè hoc privilegio gaudeant, ad nos in præsentem non pertinet edocere, si cui scire placet, ipsum, & ab ipso Doctores citatos adeat.

CAPUT VII.

De Casibus Reservatis pro Religiosis.

§. I. Quibus Casibus Reservatis in Universum subdantur Religiosi.

1. Certum est, Religiosos subjacere Casibus in sua Religione reservatis. Certum item, eosdem non affici casibus, qui reservantur ab Episcopis, ut ex superius allatis patet: quamvis enim hi domicilium habeant in Diocesi Episcoporum, habeant tamen amplam exemptionem ab ipsorum Jurisdictione.

2. Verum, an idem Religiosi afficiantur casibus à Summo Pontifice absolute reservatis, aliqui dubitarunt sed inmerito, sunt enim, & ipsi, ut ceteri Fideles Summo Pontifici subjeti, nec unquam ab universali lege, qua Pontifex casus reservat, liberari ab eodem Pontifice ipsi fuerunt. Solum enim per varia privilegia iisdem concessa, indulget Pontifex, ut de iis casibus absolvi à Superioribus, juxta privilegiorum tenorem possint, non vero eos ab incursionē reservatorum exempt.

3. Hinc ergo fit, ut si Religiosus incidat in casum quemcunque Papalem, non possit absolvi à Confessario Regulari, qui à Superiore Monasterii est expositus ad excipiendas Confessiones in eo Monasterio subdito; nisi specialem potestatem ei Confessario attribuerit legitimus Superior. Et ratio est, quia ex una parte ut dictum est, casus supponitur esse Papalis, & ex altera supponitur per ipsam simplicem deputationem Confessoriorum non concedi à Superioribus facultas absolvendi à reservatis, ut certum est apud omnes; legatur De Lugo in resp. moral. l. 1. dub. 27. Suar. Tom. 4. de relig. r. 8. sess. 2. c. 22. n. 12. Pellizi. t. 2. tract. 8. cap. 2. n. 53. Castrop. de penit. d. vnic. p. 15 §. 3. n. 11.

F 3 Quia